

LINNAD JA ALEVID

EESTI LINNADE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas --- Vastutav toimetaja: V. Smetanin
Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn, raekoda

Ilmub 10 korda aastas

II aastakäik

Hind 25 senti

Nr. 8

Oktoober

1929

Sisu: V. A. — IV linnade ja alevite perekonnaseisu-ametnikkude nõupidamine. — R. Valter — Perekonnaseisu-seadusi välismail ja nende erinevusi. — V. Avesson — Välismaalaste abiellumisest Eestis ja Eesti kodanikkude abiellumisest välismaal. — Välismaa kroonika.

IV linnade ja alevite perekonnaseisu-ametnikkude nõupidamine.

Töö ühtlustamiseks ning mõningate tekkinud küsimuste ühiseks arutamiseks ja lahendamiseks linnade ja alevite perekonnaseisuametnikel seni on olnud juba neli omavahelist nõupidamist. Osavõtt sellasteist alati on olnud elav. Ja kuna igakord on olnud arutusel hulk elulisi küsimusi, siis see on ilmseks tõenduseks et sellastel koosolekutel on töö ühtlustamise ja perekonnaseisuametniku töö edukuse peale määrav mõju. Eelmisel nõupidamisel avaldatud soovi kohaselt käesoleval aastal nõupidamist peeti Pärnus, 14.—15. sept. s. a., ühelajal linna- ja alevisekretäride ja statistikute koosolekuga, sest suurem osa perekonnaseisuametnikke on ka linnade ja alevite sekretärid ja paljud teevad ka statistilisi töid, viimast muidugi väiksemis keskpunktes. Nõupidamine, mis üle 30. osavõtjaga kestis kaks päeva, oli algusest lõpuni hoogne ja asjalik. Närvilikkus, mis valitses esimesil koosolekudel ja oli tingitud perekonnaseisuametnikkude-vaimulikkude ja omavalitsuste perekonnaseisuametnikkude vahel tekkinud arusaamatust, oli kadunud ning nõupidamine rahuldab kõiki osavõtjaid ja jättis tüsed ja kõigiti hea mulje.

Asudes päevakorra juure, kõige esmalt kuulati ära kaks referaati. Esimese referaadi „Perekonnaseisuseadusi välismail ja nende erinevusi meie perekonnaseisuseadusest“ kandis ette Tallinna linna perekonnaseisuametnik R. Walter ja teise referaadi „Välismaalaste abiellumisest Eestis ja Eesti kodanikkude abiellumisest

välismail“ — Tallinna linna perekonnaseisuametnik V. Avesson. Kuna referaadid avaldatud teisel, siis nende sisuline vaatlus siinkohal jääb ära. Märkima peab vaid niipalju, et kuna esimene referaat kandis informatsiooni ilmet, siis pikemaid läbirääkimisi sellele ei järgnenud. Referendile avaldati vaid tänu tehtud töö eest ja avaldati soovi et sellaseid ettekandeid peaks tehtama ka järgnevail nõupidamisel, sest selle kaudu perekonnaseisuametnikel avaneks võimalus tutvuneda ka selle korraga, mis valitseb mujal riikides perekonnaseisumuudete registreerimise alal.

Mis puutub aga teist referaati, siis see tekitas juba pikemaid mõtetevahetusi niihästi abiellumisvõime tunnistuse andmise suhtes, kui ka perekonnakirjade korraldamises neile Eesti kodanikele kes registreerivad oma perekonnaseisumuuteid välismaal. Peale asja mitmekülgset arutamist võeti vastu kaks järgnevat resolutsiooni: „IV linnade ja alevite perekonnaseisuametnikkude päev, arvestades seega et välisriikides perekonnaseisumuuteid registreerivad asutised nõuavad abiellumisvõime tõendisi, avaldas soovi et Kohtu- ja Siseministeerium töötaks välja ja paneks maksuma juhised, millede alusel sünniks eelnimetatud tunnistuste andmine, ja — arvestades sellega et Eesti kodanikkude välismail registreeritavad perekonnaseisumuuted jäävad teadmatuks nende kodanikkude perekonnakirju pidavale perekonnaseisuametile, avaldab soovi et Kohtu- ja Siseministeerium astuks välisriikidega

samasesse kokkuleppelisse vahekorda informatsiooni saamiseks Eesti kodanikkude perekonnaseisumuudete registreerimisest välismail, nagu see seni on teostunud Rootsiga". On loota et mõlemad resolutsioonid leiavad Kohtu- ja Siseministeeriumis heatahtlikku suhtumist, sest mis puutub abiellumisvõime tõendise andmist, siis tõuke selleks andis Siseministeerium. Juba 1926. a. Siseminister tegi Tallinna linna perekonnaseisuametile vastava resolutsiooni ja nagu hiljem selgus, seda nõuab ka tegelik olukord ja paljudes välisriikides abiellumisvõimetõendiste andmise kord on fikseeritud vastavais seadusis ja juhiseis. Samuti teise resolutsiooni elluviimist nõuab tegelik elu, sest vastasel korral meie perekonnaregistrid muutuksid ajajooksul ebatäpseiks.

Pikemalt võeti sõna liikumise vabaduse ja elukoha muutmise seaduse kohta. Avaldati imestust et see seadus on pandud n. ü. „kalevi alla“. Praegu liikvel olevad isikutunnistused suuremalt jaolt on puudulikud ja vigased. Enamjagu vigu on kas nime kirjutusviisis või sünniaegas. Need andmed on aga olulisema tähtsusega ja juhtumil kui nad pole õiged, isikutunnistus kaotab oma väärtuse. Kuna uusi tunnistusi võidakse anda välja ainult perekonnaregistri alusel, siis selle seaduse maksmapanemisega edeneks kiiresti perekonnakirjade sisseadmimine suurema hulga kodanikele ja senised vigased isikutunnistused kaoks liikvelt.

Seni aga kuni eelnimetatud seadus pole pandud maksma, isikutunnistusi tuleks anda välja ainult perekonnaseisutunnistuse alusel, kusjuures isikutunnistuse andmisel või selle vahetamisel tunnistusse tuleks märkida ka koht kus peetakse isiku perekonnakirju. Praegune kord võimaldab ühele isikule perekonnakirjade korraldamist mitmes omavalitsuses.

Valus on ka matmispaikade küsimus. Matmispaikade seadusega senised matmispaigad kuulutati küll avalikeks, kuid tegelikult pole nad seda mitte. Koosolejate poolt tehti teatavaks rida juhtumeid kus isik, vaatamata sellele et tal mõne koguduse kallimistul ostetud matmispaik, ei saa siiski seda kasutada juhtumisel kui ta surmajuhitami on registreerinud omavalitsuses ja ei soovi vaimulikku talitust. Arvestades eeltooduga, koosolek otsustas „esineda Linnadeliidu kaudu Kohtu- ja Siseministeeriumi ees sooviavaldusega et ümbertöötamiselolev matmispaikade sea-

duk täiendataks nende kodanikkude huvides kes ei soovi vaimulikku talitust, nii et matmispaiga saamiseks neil ei pruugiks minna vaimuliku juure“.

Koosolekul tekkis hulka küsimusi, milledest mitmed juba varemalt olid olnud kõne all ja nende kohta võetud seisukoht, kuid et olukord paljusis küsimusis jätab veel soovida, siis võeti vastu rida sooviavaldusi, millede täitmine kõrvaldaks hulga puudusi. Vastuvõetud sooviavaldusist on tähtsamad: 1) perekonnaseisuametnikud-vaimulikud võivad anda tunnistusi perekonnamuudatuste üle kuni 1. juunini 1926. a. peetavatest meetrikaraamatutest, 2) peale selle tähtaja antaks tunnistusi välja raamatute põhjal mis peetakse perekonnaseisuseaduse alusel ja 3) isikute üle, kelle tarvis on sisse seatud perekonnakirjad, on maksvad tunnistused mis on väljaantud perekonnaregistri põhjal, 4) on isikul juba perekonnakiri avatud ja kui järgmist perekonnaseisumuudet registreerib mõni teine perekonnaseisumametnik, siis ei tohi mitte käia isikutunnistuse järele, vaid on tarvis nõuda tunnistust, mis on antud välja perekonnakirju pidava perekonnaseisumetniku poolt, 5) et sel juhtumusel kui abielu oli registreeritud väljaspool Eesti Vabariiki, kohtud saadaksid abielulahutuse otsuse ärakirjad vastavale perekonnaseisumetikule kus peetakse perekonnakirju.

Elavalt vahetati mõtteid personaalraamatuid väljavõtete nõutamise asjus. Leiti, et kuigi praegused määrused võimaldavad nõutada väljavõtteid ka ametlikult, ilma et tarvitseks lisandada nõutamiskulusid, siiski on raske teostada seda, kuna suurem osa vaimulikke ei reageeri n. ü. „ametlikule nõutamisele“, vaid vastavad alles siis kui on saadetud tarvilikud kulud. Et sellane seisukord on ebaloomulik ja takistab töö korraldusse arenemist, avaldati soovi et 1) Kohtu- ja Siseministeerium teeks vaimulikkudele korralduse et ametiasutuste poolt nõutavad kirjad saadetakse nende poolt vastuvaidlematu korras välja ja 2) et personaalraamatuid tehtud väljavõtete eest võetav maks võetaks revideerimisele, põhjusel et see on liig kõrge.

Lõpuks avaldati veel soovi et ministeerium töötaks välja uued protokollide ja perekonnaseisutunnistuste formulaarid, kuna senised on osutunud väga ebaotstarbekohasteks.

Koosolek, mis kestis kaks päeva, oli tõsine töökoosolek. Peale siin-tähendatud

küsimuste lahendati veel palju vähemaid tehnilise iseloomuga küsimusi, kusjuures tunduvat abi pakkus ka perekonnaseisuasjade juhataja T. Tedder. Koosoleku lõpul perekonnaseisuasjade juhataja mainis, et IV linnade ja alevite perekonnaseisumetnikkude päev oma töö poolest on olnud asjalikumaid, mis omakorda näitab et perekonnaseisumetnikud võtavad nende usaldatud tööd tõsiselt ja see annab temale, kui selle ala juhatajale, edaspidisteks perekonnaseisuasjade korraldamiseks asjalikke juhtnöore.

Tuleb veel märkida et tervitatav on mõte korraldada sellaseid nõupidamisi iga aasta ise linnas. See asjaolu võimaldab tutvuda asjaajamisega teistes linnades, mis kahtlemata avaldab head mõju töö korraldamisele ja edukusele. Pärnu linna sekretäri härra Rumvoldi lahkel juhtimisel ja seletuseandmisel oli võimalus kaunis põhjalikult tutvuda sealsete linna asutistega.

Narva linnapea härra Hermann'i ettepanekul otsustati pidada järgmine nõupidamine Narvas.

V. A.

Perekonnaseisu-seadusi välismail ja nende erinevusi*).

R. Valter,

Tallinna linna perekonnaseisumetnik.

Kodanliku korra nurgakivi on perekond, kelle liikmed, samuti järeltulijad on lähedalt seotud õiguslikesse vahekorrisse teineteisega. Väljudes sellest, kodaniku perekonnaseisumuudet on puhtjuriidilise iseloomuga toimingud, milliste korraldamine kuulub kodanliku võimu ülesandesse ja millised tingivad tsiviil- ja riigiõiguslikke norme korrapäraliste vahekorradade reguleerimiseks. Sünniga algab kodaniku õigusvõime, mis lõpeb isiku surmaga. Isegi viimane sündmus on jällegi õigustuseks ning kohustuseks teistele isikutele. Tingituna sellest, perekonnaseisumuudete fikseerimine Lääne-Euroopas on rajatud kodanliku registreerimise põhimõttele, kuna usuelus esinevad sakramentaalsed toimingud on võõrad sellele ning sobimatud. Eestis on usu ja südametunnistuse vabadus, millisega on lahendatud riigi ja kiriku vahekord. Sarnane endastmõistetav muutus rahvaõigusliku ja sotsiaalolukorra reguleerimisel võis rajada oma ajaloolise alguse Prantsusmaa „Code Civile“le, mis osutub allikaks pea kõigile Euroopas maksvaile perekonnaseisu-seadustele. Kõigis Lääne-Euroopa riikides on maksev perekonnaseisumuudete kodanlik registreerimine, kusjuures nende riikide seadusandlused on käinud selles küsimuses „Code Civile“ eeskujul järele. Isegi meie perekonnaseisuseadus sisaldab mitmeid analoogilisi korraldusi ning juhtnöore, mis nähtud ette Prantsusmaa

seadusandluses perekonnaseisumuudete registreerimisel, nagu vastavad sünni-, abielu- ja surmaregistrid oma teiste eksemplaridega, millised meil iga aasta alul saadetakse perekonnaseisuasjade juhataja korraldusse arhiivi paigutamiseks, kuna Prantsusmaal registriraamatute ühed eksemplarid antakse ühes nende juurde kuuluvate dokumentidega I astme kohtute arhiivi hoiule. Sarnane hoiuleandmise kord on maksev peaaegu igas Euroopa riigis. Üheks vanemaks riigiks perekonnaseisumuudete kodanliku registreerimise alal osutub Saksamaa, kus see kord seati sisse vastava seadusega 6. veebr. 1875. On huvitav jälgida sündmusi, mis eranditult pea igas üksikus riigis käivad perekonnaseisuseaduse maksmahakkamise eel. Sõda riigi ja kiriku vahel, milline Bismarck'i ajal jõudis Saksamaal oma kulminatsioonipunktini ning mis lõppes riigi võiduga. Seadusega 6. veebruarist 1875 perekonnaseisumuudete registreerimiseks ja perekonnakirjade pidamiseks on moodustatud sellekohane asutis — perekonnaseisumet (Standesamt) ja on loodud vastavad territoriaalühikud (Standesamtsbezirk).

Ametnikkude nimetamine vastavaile perekonnaseisumetitele sünnib ringkonna kõrgema valitsusvõimu esindaja poolt. On huvitav märkida et keegi määratuist ei või keelduda kohuste täitmisest, kui sarnased pannakse temale. Perekonna-

*) Ettekantud 4. linnade ja alevite perekonnaseisumetnikkude päeval Pärnus 14.—15. sept. s. a.

seisusametniku kohuseid väiksemas territoriaalühikus, nimelt kogukonnas täidab harilikult kogukonna esimees, kellel on vähemalt üks määratud asetäitja. Pere-konnaseisusametniku kohuseid loetakse üldiselt aukohuseiks riigi ja rahva vastu. Palka saavad eriperekonnaseisusametnikud omavalitsustelt; registrid ja plaanid saadakse riigilt. Vaadeldes perekonnaseisumuudete registreerimise tehnilist külge, leiame et vastavad sünni-, abielu- ja surmaaktid kantakse eriraamatuisse, milliseid nimetatakse pearegistreiks, samuti valmistatakse neist ärakirju teistesse registresse, n. n. kõrvalregistresse, millised aasta lõpul saadetakse järelvalvet teostavale asutisele, kelle poolt nad vaadatakse läbi ja antakse hoiule esimese astme kohtusse. Peale eelmainitu, perekonnaseisusametnikul lasub veel mitmesuguseid kohustusi, millised tingitud perekonnaseisuseaduse käsitlemisest tegelikus elus ja millised erinevad tunduvalt meie omast. Need oleks: — sünni- ja surmaregistri väljavõtete järjekindel saatmine asutisile, kes korraldavad kaitseväekohuslike kodanike nimekirju, rüügepanekulehtede väljaandmine ja valmistamine, teatiste saatmine hoolekandekohtuile, perioodiliste surmaregistrite väljavõtete saatmine pärandismaksuametitele, samuti igasuguste statistiliste lehtede saatmine riigi statistikbüroole.

Summaregistri väljavõtete saatmine kohalikele politseiasutisele, informatsiooni-lehtede jaotus noorile emadele ehk kodanikele, kellele on usaldatud esimene hooldus vastsündinu eest. Perekonnaseisumuudete registreerimised, samuti ka eelmainitud kohustused muudavad perekonnaseisusameti kohaks, kus kodanik võib saada igasugust kaudset või otsekohest informatsiooni, ja varustuda vajalikkude tõendistega.

Sündide registreerimisel seaduses on nähtud ette kindel kord, samuti on loetletud teadaandjad, kes võivad teatada perekonnaseisusametnikule vastsündinud kodaniku sündi. Sünniregistreerimises ei leidu suuri erinevusi meie seadusega, väljaarvatud sünni teatamise tähtaeg. Sünnist antakse teada selle ringkonna perekonnaseisusametnikule, kus leidis aset sünd, ühe nädala jooksul arvates lapse sünnist. Surnultsündinuid ja sündimisel surnuid peab registreerima järgmisel nädalapäeval, ka kui sel päeval on püha. Kui sünnile järgnev päev on nädala-pühapäev,

sündi võib registreerida järgmisel nädalapäeval. Mis puutub sünniakti sisu, siis seal leidub peale meie seaduses loetletud punktide veel vastavaid andmeid seisuse ja usu kohta. Juhtumil kui sünniteatamisel jääb lahtiseks vastsündinu eesnimi, siis sellest tuleb teatada tagantjärele kahe kuu jooksul ja see tähendatakse ääremärkusena varem kokkuseatud sünniaktile. Kui sünni teadaandmisega hillinetakse kolm kuud, siis peale hillinemise põhjuste uuringut vastsündinut võib kanda sünniregistrisse ainult järelevalveasutise nõusolekul.

Vaadeldes lähemalt Saksamaal maksivad abiellumise üldisi eeltingimusi, leiame et abielluda võivad meeskodanikud, kes saanud täisealiseks, s. t. kes jõudnud 21. eluaastasse. Naiskodanikud selles küsimuses on soodsamas olukorras, — nad võivad abielluda alates 16. eluaastast. Eeltingimusi mängib suurt osa isiku teguvõime. Ükskõik millisel alal teguvõime-tuks tunnustatu võib abielluda ainult vastava eestkostja nõusolekul, milline nõusolekuavaldus on seotud kohtuliku vormaalsusega. Seaduslikust abielust sündinud laps võib abielluda enne täisealiseks saamist ainult isa nõusolekul, väljaspool abielu sündinud laps — ema nõusolekul. Esimesel juhtumil nõusolekuandmine ema poolt võib järgneda isa surma puhul või kui seda ei takista isalt pääritud õigused. Seadustatud laps ei vaja abiellumisel ema nõusolekut ka juhtumil kui isa surnud. Keelduvad vanemad andmast nõusolekut abiellumiseks, sellekohast luba võib nõutada orvukohtult (Vormundschaftsgericht), milline toiming sarnleb vastavale vormaalsusele meil. Suurelt erineb abieluseadus meie omast lahutatute suhtes, kellele abielu lahutatud kohtulikus korras abielurikkumise tagajärjel. Abiellumise võime kinnelduseks perekonnaseisusametnikul peavad olema alati käepärast lahutuse motiivid ühes otsusega. Nii ei tohi abielurikkumise tagajärjel lahutatut abielupoolt abielluda isikuga, kellega rikuti abielu. Mis puutub leskedesse ja lahutatuisse, kellel esimesest abielust jäänud allealised lapsed järele, siis nad eranditult peavad esitama vastava orvukohtu tunnistise. Vastandina sellele meil antakse sarnaseid tõendisi ainult leskedelt. Tähelepanev on asjaolu et kaitseväelaste, samuti ka maaametnikkude abiellumine on seotud teatud vormaalsusega. Kaitsevälased ja maaametnikud, kelledelt koha-

likkude seaduste järele nõutakse luba abiellumiseks, peavad esitama selle perekonnaseisuametnikule abiellumissoovi avaldusel. Samuti välismaalased peavad esitama vastavaid abiellumisvõimetõendisi. Meil maksva perekonnaseisuseaduse § 48, milline puudutab välismaalasi nende abiellumisel, lubab esitada perekonnaseisuametnikule abiellumisvõimetõendise asemel ka muid usaldatavaid tõendisi, milliste varal perekonnaseisuametnik võib teha oma otsuse. Sealjuures meie seadus annab perekonnaseisuametnikule veel suuri initsiatiive asja igakülgses lahendamiseks. Saksamaal puudub sarnane võimalus, isegi järgneb karistus kui perekonnaseisuametnik kuulutab abiellumissoovist seaduses ettenähtud korras, vastava abiellumisloata või abiellumisvõimetõendiseta. Abielu sõlmimisel esineb sarnane eelprotsetuur kuulutuse ja selleks esitavate dokumentide näol nagu meilgi, samuti annuleerub vastav soov, kui abiellumine ei järgne kuue kuu jooksul, arvates kuulutusaja lõpust. Kuulutatakse poolte alalises elukohis. Meie seaduse § 39 III lõige lubab jätta abiellumissoovikuulutust ära ühe poole raske, elukardetava haigestumise, kiire, kauemaks ajaks ärasõidu jne. (veniv mõiste) tõttu. Saksamaal selles küsimuses ainsamana põhjusena figureerib poole elukardetav haigestumine. Soovist abielluda perekonnaseisuametnik kuulutab seinakuulutisega ka selles omavalitsuses, kus oli ühe poole ajutine elukoht, samuti järgneb kuulutus endises alalises elukohas, kui elukohamuutusest pole veel möödunud kuus kuud. Abiellumissoovist kuulutatakse kaks nädalat linnavalitsuses, vallamajas ja kogukonnavalitsuse poolt määratud kohis. Nagu juba mainitud varem, kuulutus kestab 14 päeva, s. t. 14 tervet päeva, arvamata juure kuulutise ülespaneku ja mahavõtmise päeva. Juhtumil kui abiellumissoov esitati teatavale perekonnaseisuametnikule ja abiellumine teostus teise perekonnaseisuametniku juures, esimene peab varustama abielludasoovijaid tõendisega abiellumissoovikuulutusest ja et abiellumiseks pole takistusi. Mis puutub abielu sõlmimise, kohisse kus võib toimida abielusõlmimist, tunnistajaisse, nende vanusse, abielusõlmimisprotseduurisse, nagu see väljendatud seaduses, siis selles küsimuses meie seaduses võib leida täielikku analoogiat Saksamaa omaga. Praktiliselt abielusõlmimine sünnib vastavas

perekonnaseisuametis selleks väljavalitud pidulikumas ruumis. Perekonnaseisuametnik on riietatud sabakuube, pöördub lühidalt abiellujate poole, küsides neilt nende nõusolekut abiellumiseks ja kuulutades neid seaduslikus abielurahvaks. Abielusõlmimisel seatakse kokku ka vastav abieluakt. Surmajuhtumist tuleb teatada järgmisel nädalapäeval selle ringkonna perekonnaseisuametnikule kus esines surmajuhtum. Teatamise kord on sarnane meie seaduses mainitud korrale. Uudisena võiks nimetada nende surmajuhtumite registreerimise korda millised esinevad merel viibivail laeval. Laeval asetleidnud sünni- või surmajuhtum kantakse järgneval nädalapäeval laeva päevaraamatusse. Sarnane toiming, mida toimetab laevajuht või ta asetäitja — tüürimees, sünnib kahe laevaohvitseri ehk kahe usaldusväärse isiku juuresolekul. Surmajuhumi tähendamisel päevaraamatusse märgitakse täpne suremispõhjus. Kinnitatud väljavõtteid päevaraamatust laevajuht esitab esimesel võimalusel lähimale merendusametile (Seemansamt), kes ühe neist väljavõtteist jätab tõendusena hoiule, kuna teise saadab kandmiseks vastsündinu vanemate alalise elukoha ehk surnu alalise või viimase elukoha perekonnaseisuameti registrisse.

Saabudes kodumaa sadamasse laevajuht esitab päevaraamatu kontrollimiseks kohalikule järelevalvetsutisele perekonnaseisumuudete registreerimise alal, kelle poolt juba astutakse edaspidised sammud kannete kontrollimiseks. Samuti kui meilgi igas perekonnaseisuametis peetakse perekonnaregistrit, kuhu võib kanda teatavaid parandusi ja õiendusi ainult sellekohasel kohtulikul korraldusel. Pole huvitusest küsimus riigi ja kiriku vahekorrast Saksamaal ja vaimulikukonna suhtumisest perekonnaseisuametnikele. Meil maksev perekonnaseisuseadus liigitab perekonnaseisuametnike kahte liiki: omavalitsusperekonnaseisuametnikud ja perekonnaseisuametnikud — vaimulikud. Saksamaal perekonnaseisumuudete registreerimise kohuseid täidavad ainult omavalitsusperekonnaseisuametnikud. Vaimulikkond on jäetud täiesti kõrvale ja igaihte neist karistatakse, kui abielusõlmimistalitust toimetatakse perekonnaseisuametniku tõendiseta. Vaimulikkude karistatakse kuni 3-kuulise vangistusega ehk vastava rahatraviga juhtumil, kui ta toimetab laulatust enne abielu registreerimist. Erandeid on

tehtud ainult siis, kui on tegemist ühe poole elukardetava haigusega. Sel juhtumil kiriklik talitus võib sündida enne registreerimist. Seadusega on määratud kindlaks karistumäärad, nii sünni- kui surmajuhumi registreerimise hilinemises, samuti ka juhtumiks, kus perekonnaseisuametnik ei täida täpselt seaduse nõuet. Perekonnaseisuametnikku karistatakse rahatrahviga, kui ta ei toimetata abielusõlmimist „kodanliku seadusraamatu“ kohaselt. Honorarid, rahatrahvid kuuluvad sellele kogukonnale, kes hoolitseb vastava perekonnaseisuameti majandusliku külje eest.

Helveetsia.

Meie perekonnaseisuseadus on täiesti analoogiline Helveetsia perekonnaseisuseadusele, kus 24. detsembri 1874 seadusega perekonnaseisumuudete registreerimisi toimetavate ja perekonnakirju pidavate ametnikkude nimetamise korra kindlaksmääramine on jäetud üksikute kantonite seadusandluse hooleks. Mitmes kantonis perekonnaseisuametite (perekonnakirjade pidamise) piirkonniks on kogukonnad. Igas kogukonnas on üks perekonnaseisuametnik ja tema asetäitja, kui kantonivalitsus pole lubanud neid rohkem. Perekonnaseisuametnikud on valitavad. Nad valitakse kogukonnavalitsuse poolt kolmeks aastaks. Seaduste kohaselt nad peavad sünni-, abielu- ja surmaregistreid. Perekonnaseisuametnik kannab kokku seatud aktid „A“ registrisse. Aktid, mis koostatud väljaspool kogukonda elunevate kodanikkude üle, perekonnaseisuametnik kannab „B“ registrisse. Samuti kantakse „B“ registrisse teistest piirkonnist saadatud akte. „A“-registreid peetakse kahes, „B“ registreid ühes eksemplaris. Nagu meilgi „A“-registreid esimesed eksemplarid peetakse köidetud raamatuis, teised aga lahtiste lehtedena. Aasta lõpul „A“-registri teised eksemplarid saadetakse hoiule siseministeeriumi arhiivi. Järelevalve korras perekonnaseisuametnikud alluvad kogukonna- ja maakonnavalitsusele, ülemaks instantsiks on siseministeerium ja kantonivalitsus.

Läti.

Läti abieluseaduses, milline avaldatud „Valitsuse Teatajas“ nr. 38 — 18. veebruarist 1921, leiame nagu meilgi abiellumise üldisi eeltingimusi. Eeltingimused sisaldavad samaseid nõudeid, nagu meilgi. Üldmainitud seadus näeb ette veel abi-

ellumise korda, samuti selle seaduslikku eeltoimingut. Meie perekonnaseisuseadus võimaldab avaldada abiellumissoovi poolte alalises elukohas või väljaspool seda. Läti perekonnaseisuseadus lubab esineda sooviavaldusega peiu alalise elukoha perekonnaseisuametile ja mõrsja alalise elukoha perekonnaseisuametile juhtumil, kui peiu alaline elukoht asub väljaspool Läti piire. Abiellumissooviavaldused on kirjalikud ja suusõnalised. Avaldades soovi, ja esitades abiellumiseks vajalikke tunnustisi, pooled kinnitavad allkirjadega et nad ei põe suguhaigust haiguse nakkusjärgus. Sarnaseid tõendisi, milliste muretsemine võimatu, pooled hangivad rahu kohtunikult, kes seab kokku vajaliku tõendise, tuges teistele esitatavale tõendisile, samuti ka poolte ning tunnistajate seletustele. Meil sarnane toiming kuulub perekonnaseisuametniku kompetentsi. Soovist abielluda perekonnaseisuametnik kuulutab 14 päeva poolte alalises elukohis. Juhtumil kui kuulutustähtaja jooksul pole esitatud proteste, võidakse kavatsetavat abielu registreerida kahe kuu jooksul, arvates sooviavalduse päevast perekonnaseisuametniku ehk vaimuliku juures. Abiellumissoovist pole tarvis kuulutada kui abiellu sõlmimine on kiiresti tarvilik peiu sõttaminekul või ühe abielluja elukardetava haiguse tõttu.

Vajalikke teateid sõlmitud abielu kohta vaimulik saadab 7. päeva jooksul, arvates abielu sõlmimisest, kohalikule perekonnaseisuametile kandmiseks abieluregistrisse. Abiellumissoovikuulutust vaimuliku juures loetakse küllaldaseks seni kui vastavas omavalitsuses perekonnaseisumamet avamata. Kohaliku perekonnaseisumeti puudumisel seaduslikku abielusõlmimist sooviv pruutpaar, võib esineda vastava abiellumissooviavaldusega perekonnaseisuametile pruudi alalise elukoha järele. Juhtumil kui sealgi puudub perekonnaseisumamet, pooled võivad avaldada soovi nende eneste poolt valitud perekonnaseisumetis, kus ka kuulutatakse sellest. „Valitsuse Teatajas“, nr. 50 — 4. märtsist 1921 avaldatud Läti perekonnaseisuseadus loeb kiriklikku laulatust seaduslikuks, kuid sealjuures vaimulik peab märkima kirikuraamatusse samaseid andmeid poolte kohta, nagu see nõuetav abieluregistreerimisel. Vaimuliku laulatuse juures peavad olema samuti kaks tunnistajat, kes ühes pooltega kirjutavad alla vastavasse raamatusse. Ristimist vaimu-

lik võib toimetada ainult perekonnaseisuameti õiendise esitamisel sünni registreerimisest. Üldmainitud seadus näeb ette perekonnaseisuametite sisseseadmise korra, mille järele sarnaseid asutatakse linnus, alevs ja valdades. Perekonnaseisuameti tegevuspiirkonda kuulub vastava omavalitsuse territoorium. Erandid on lubatud kohtuministeeriumi korraldusel ja siseministeeriumi nõusolekul. Perekonnaseisuameti majandusliku külje eest hoolitseb vastav omavalitsus, kellele kuuluvad kõik perekonnaseisuameti tulud, väljaarvatud margimaksud. Abieluaktide kokkuseadmise, abielusõlmimise ja abiellumissoovi kuulutuse eest võetavad maksud moodustavad omavalitsuse tulu perekonnaseisuameti alal. Maksude suuruse määrab siseministeerium kohtuministeeriumi nõusolul kindlaks.

Perekonnaseisuameti tegevuses seadus võimaldab toimetada abielusõlmimist vaid kolm korda nädalas — selleks määratud päevil. Tööjaotuse päevade kohta vastava omavalitsuse täidesaatav võim määrab kindlaks. Igas perekonnaseisuametis on üks perekonnaseisuametnik vähemalt ühe asetäitjaga, samuti kantselei-ametnikke vajaduse järele. Perekonnaseisuametnikuks ja tema asetäitjaks võivad olla isikud kes vähemalt 25 aastat vanad ja kes määratud kohtadele vastava omavalitsuse täidesaatva võimu poolt. Määramist kinnitab kohalik rahukohtunik. Teisi ametnikke määratakse ametisse ja vallandatakse sellest kohaliku täidesaatva võimu poolt. Linnus, kus mitu rahukohtunikku, järelevalveasutiseks osutub ringkonnakohtu üldkoosoleku poolt määratud rahukohtunik. Asetäitja asendab perekonnaseisuametnikku seadusega kindlaksmääratud juhtumel, nagu ametniku haigestumisel, seaduse poolt lubatud põhjusil, millised ei võimalda tal täita teenistuskohuseid, perekonnaseisuametniku või tema sugulaste abiellumisel, või kui ta ise võtab osa registreerimisest tunnistajana või teatajana. Igal perekonnaseisuametil on oma pitsat pealkirjaga „... linna, alevi, valla perekonnaseisuamet“. Järelevalve korras perekonnaseisuametnik allub kohalikule rahukohtunikule, kõrgemaks instantsiks on kohtuministeerium, kes juhib perekonnaseisuametite tööd üldiselt, andes välja määrusi ja vajalikku informatsiooni.

Sünnist teatatakse kohalikule perekonnaseisuametile 14. päeva jooksul. Kuue kuu kandmise järele surnultsündi-

nud laps kantakse samuti sünniregistrisse, andmata talle nime. On huvitav märkida et seadus võimaldab ainult kuni kolme eesnime andmist vastsündinule. Igast surmajuhtumist teatatakse kohalikele perekonnaseisuametnikule kolme päeva jooksul. Surnultsündinuid ei kanta surmaregistrisse. Kohtu poolt surnuks tunnustatud kantakse surmaregistrisse sellekohase kohtu otsuse põhjal. Statistilisi sünni-, abielu- ja surmalehti perekonnaseisuametid saadaval iga kuu möödumisel kohalikele statistikaasutisele. Iga aasta 31. märtsil, 30. juunil, 30. septembril ja 31. detsembril perekonnaseisuamet esitab Statistikalitsusele ülevaate 3-kuisest tööst.

I n g l i s m a a .

Inglismaal maksev perekonnaseisuaktide registreerimine kord erineb veidi mandri omast. 1873. aastast peale Inglismaal on seatud sisse perekonnaseisumuudete registreerimine kodanlikus korras, kuid abielude registreerimises on leitud kompromiss kiriku ja riigi vahel. Perekonnaseisumuudete registreerimise alal Inglismaa on jaotatud ringkonnadesse, igas ühes 5—6 kihelkonda. Igas üksikus ringkonnas perekonnaseisumuudete registreerimiseks on üks registraatori büroo, millise registraator on aktide pidamiseks määratud kodanlik ametnik, keda valitakse harilikult kogukonna ametnikkude hulgast; kogukonnast oleneb ka nende määramine. Registraatorid saavad tasu registreerimistoimingute eest kogukonna ja kihelkonna summadest.

Kui on tegemist 10. registreerimisringkonnaga, siis sarnase raiooni peale määratakse superintendent. Superintendent valvab registraatoritele usaldatud sünni-, abielu- ja surmaregistrite korraliku pidamise järele, esitab kõrgemale instantsile, nimelt kindralregistratuurile, vastavaid ärakirju registriraamatuist ja seaduses ettenähtud juhtumel toimetab ka aktide registreerimist. Nagu tähendatud, sünni- ja surmajuhtumite registreerimine sünnib täielikult registraatorite poolt. Abielu võib sõlmida registraator, superintendent või vaimulik, viimane ainult siis, kui abiellumine on puht kiriklik ja sünnib peapiiskopi loal. Analoogiliselt meile, vaimulikud omavad sisult samaseid abieluregistreid nagu registraatori. Kolme kuu möödumisel vaimulikud esitavad kohalikule registraatorile täpseid ärakirju abieluakti-

dest. Registraatorile väljaantud raamatud on määratud kuni 500 akti kokkuseadmiseks. Sarnaseid raamatuid registraator esitab mõnikord ka vähema arvu aktidega iga veerand aasta järele superintendendile. Superintendent kontrollib esitatud raamatuid, võrdleb ärakirjade täpsust originaalidega ja kinnitab neid allkirjadega. Allakirjutatud ärakirjad õmmeldakse ühte raamatusse ja esitatakse kindral-registratuurile. Algoriginaalid hoitakse alal superintendendi juures.

Nõukogude Sotsialistlik- kude Vabariikide Liit.

Peale 1917. a. oktoobrirevolutsiooni Venemaal muutus üldine poliitiline ja sotsiaalne olukord. Tingituna sellest muutusid ka perekonnaelu reguleerivad normid, nagu abielu- ja perekonnaseisuseadus. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidus maksev abieluseadus erineb täielikult endisest tsariaegsest seadusest ja teiste kapitalistlike maade omist. Mitmed Balti riigid, pannes maksma uusi perekonnaseisuseadusi, püüavad hoiduda võimalikest järskudest üleminekuist, mis poleks vastuvõetavad nii kodanikkonnale kui ka vaimulikkonnale, kes seni registreeris perekonnaseisumuuteid. Endine kord on N.S.V.L. muudetud põhjalikult ja on võimata leida sidemeid seaduslike normide ning rahva usulise elu vahel. Vaimuliku toimingule vaadatakse kui era- toimingule, millel puuduvad igasugused juriidilised tagajärjed. On tähelepanväärt et N.S.V.L. seadused tunnustavad abielusi, mis sõlmitud kiriklikus korras kuni 20. detsembrini 1917 ja sõjas võidetud mail. Kuid ka need kiriklikud abielud, millised sõlmitud kuni 20. veebruarini 1919, loetakse tegelikult maksvaks. Samuti leiavad tunnustust abielud välismaalase ja N. S. V. L. kodaniku vahel mis sõlmitud välismaal, kooskõlas kohalike seadustega. Kuulutades sõda kirikule, natsionaliseerides kirikute varandusi, korraldades sealjuures hiiglasuurt propäandant kirikute, õigemini üldse usu vastu, kommunistid väidavad et nad on suutnud võõrutada rahvast kirikust. Tugedes nende statistilistele andmeile, 71% abielulajate üldarvust loobusid kiriklikest talitustest. Endise seaduse täielik hävimine võimaldab N. S. V. L. võimule luua abieluseadust ja lahutamisprotseduuri, millised äärmiselt lihtsad ja kerged. Juriidiline mõiste abieluvahekorra tekkimise kohta on väga

laiaulatuslik ega tehta vahet registreerimata ja registreeritud abielu vahel. Esi- mesel juhtumil mitteregistreeritud abielu- vahekorras olevad isikud omavad sama- seid õigusi, nagu neile pakub registreeritud abielugi. Ametlikult registreerimata ja registreeritud abielud on samaväärsed. Olgugi et seadusandja väljendab, et perekonnaseisuseametite aktides tähtendatud abieluvahekorda loetakse maksvaks ja et abieluakti väljavõte osutub abieluvahe- korra vastuvaidlematuks tõendiseks, seda ei saa siiski tõlgitseda sarnaselt, nagu nõuaks N. S. V. L. seadused abieluvahe- kordade registreerimist. Abieluseadus on loodud nähtavasti ainult seks et kinnel- dada abiellunute ja laste varanduslikke ja ülalpidamise küsimusi riigi ja kodanikkude seisukohast. N. S. V. L. kodeksi artik- kel 3. väljendab selgesti et kodanikud, kes elavad abieluvahekorris vormalise regist- reerimiseta, võivad igal ajal registreerida seda vahekorda abieluks, arvates vahe- korra tekkimise ajast. Et registreerimata abielu omab juriidilisi tagajärgi, selgub N. S. V. L. seadusest, mis ei luba regist- reerimata abielusoleval isikul registreerida ametlikult abielu kellegi kolmanda isi- kuga. Samuti mainib artikkel 25. et regist- reerimata abielu vahekorrist sündinud lapsed omavad samaseid õigusi nagu needki, kes sündinud seaduslikest (regist- reeritud) abielust. Tugedes sellele N. S. V. L. ei leidu vallas-emasid ega vallas- lapsi. Peab ühtlasi tähendama et seaduse järgi abieluvahekordade lõppemine (abi- elulahutuse registreerimine) on võimalik ühel kui teisel juhtumil. Paljuil juhtumil abieluvahekorra olemasolu ja lahutuse küsimuses tuleb muidugi kasutada kohtu- likku lahendust. Jällegi väljendab statis- tika et 10 kuni 25% abieluvahekordade üldarvust on registreeritud ametlikult, kõik teised on registreerimata. N. S. V. L. abi- eluseadus ei maini abiellumise üldisest eeltingimusest, vaid tähendab ainult tingi- musi, mis nõuetavad abielu registreerimi- seks. Need oleks: abielludasoojiate ühine kokkulepe abielu sõlmimiseks, laste abi- ellumiseks ei nõuta vanemate nõusoleku- t. Abielludasoojidad ei tarvitse ilmuda perekonnaseisuseametisse isiklikult abielu- vahekorra registreerimiseks, vaid võivad selleks avaldada nõusoleku kirjalikult, kirjutades alla esitisele seaduses ettenäh- tud korras. Nii siis abielu registreerimine sünnib N. S. V. L. tagaseljaotsuse näol, millist viisi kasutab enamuse kodanikest.

Abielluda võivad nii mees kui ka naiskodanikud kes 18 aastat vanad. Naiste vanuse alammäära küsimust abiellumiseks on sõelutud N. S. V. L. seadusandluses mitmeti ja tuldud otsusele et tervislikust seisukohast 16-aastane naine kannatab sünnituse läbi, samuti pole 16-aastaselt veel valimisõigust. N.S.V.L. kodeksi artikkel 6. võimaldab registreerida abielu vaid neil isikuil, kes ei põe vaimuhaigust ega pole ebanormaalsed. Suguhaigete ja tiisikushaigete abiellumisvõime küsimus on senini veel lahtine. Abiellujailt nõutakse enne registreerimist kirjalikku tõendust et nad on informeeritud teineteise tervislikust seisukorrast. Ebaõigete teadete avaldus on karistatav. Registreerimistingimused nõuavad veel et registreeritavad ei tohi olla teineteisega sugulust vahekorras; see osa seadusest sarnaneb meie abieluseaduse § 2. Abiellunuil on võimalik valida omale teatavat ühist perekonnanime. Selleks võib olla kas mehe või naise perekonnanimi. On lubamatu kanda perekonnanime mis moodustatud endiseist perekonnanimedest liitmise teel. Nagu juba mainitud riikkondsuse muutust abiellumisel võib teostada abiellunute soovi kohaselt. Harilikult võib omandada N.S.V.L. riikkondsust naturalisatsiooni korras. Selleks vajatakse põhjustena et riikkondsuse astuda sooviv kodanik peatuks N.S.V.L. töö mõttes ja kuuluks töölisklassi ehk töötajate talupoegade hulka; samuti ka välismaalased, keda kodumaal kiusati taga kommunistliku tegutsemise pärast. Mis puutub abiellunute varanduslikesse vahekorrasse, siis varandused jäävad lahutatuks. Abiellumise järele mehele kuuluvat ühisvarandust N.S.V.L. seadused üldse ei tunne. Mis puutub abielulahutusse, siis N.S.V.L. seaduste järgi see on äärmiselt lihtne. Abielulahutuse põhjused on seadusandluses täiesti tundmatud. Abielu võidakse lahutada ühe poole nõusolekul või mõlempoolset kokkuleppel. Vajalikud tõendid pole tarvilikud abielu lahutuseks. Uuestiabiellumiseks pole takistusi. On tundmata ooteaeg naisel, nagu seda nõuab meie abieluseaduse § 7. Abielulahutuse registreerimisel avaldatakse soovi edaspidise perekonnanime kandmise asjus. Juhtumil kui selles küsimuses ei saavutata kokkulepet, määratakse mõlemale endised vallaspõlveperekonnanimed. Abielulahutuse registreerimisel la-

hutusregistrisse kantakse kokkulepe laste kasvatamise ja ülalpidamise kohta. Edaspidiseid tüliküsimusi ses küsimuses otsustab kohus. On huvitav jälgida abielulahutuse statistikat: 1927. a. lahutati Moskvast igast 1000. elanikust 14,3%, 1926. a. N.S.V.L. Euroopa osas lahutati 1000. elanikust 10,2%, sellest mõlempoolse kokkuleppe teel — 12,29%. Perekonnaseisumuudete registreerimine sünnib kohalikes perekonnaseisumeteis, millised jaotatud kubermangude, linnade, maakondade, valdade, tööstus-ringkondade, nõukogude ja külanõukogude järele. Aktide kokkuseadmine välismaal sünnib N.S.V.L. diplomaatlikkude esindajate ja konsulite juures. Abielu registreerimine on maksuta; on vaid margimaks. Teatavil juhtumel mitmed kodanikud on vabastatud sellestki. Nagu meilgi enne abieluregistreerimist peab esitama sooviavalduse. Sooviavaldusel abielludasooijad peavad esitama nõutavaid dokumente. Abielusõlmimisel perekonnaseisumetnik loeb vastavaid väljavõtteid abieluseadusest ja tuletab meele karistusmäärasid, mis seaduses nähtud ette valeandmete avaldamise eest. Juhtumil kui abiellujad on kirjaoskamatud, abieluaktile peavad kirjutama alla tunnistajad. Abieluakti kokkuseadmine võib sündida ühe poole äraolekul tunnistajate tõendusel. Vaadeldes abiellunute õigustusi ja kohustusi N.S.V.L. seaduse järgi võib panna tähele suuri erinevusi vastavate välismaa seadustega. Elukoha muutmisel naine ei pea järgnema mehe elukohta, samuti ta pole kohustatud kandma mehe perekonnanime ja omama selle riikkondsust.

Võib arvata et Venemaa statistilised andmed registreerimata ja registreeritud abielude kohta on liig ühekülgised selleks et väljendada resultaati, mis saavutatud praeguse isesuguse registreerimiskorraga. Statistika väidab et 25% abieluvahekorrist on seaduslikult registreeritud, kuna teised registreerimata. Sellest võib järeldada et osa registreerimatuid sõlmisid endi abielu teatavais usuühinguis, leides lohutust sellest et oluline vajadus ei sumni neid seaduslikule registreerimisele. Samuti paistab tõenäolisena et mitteregistreeritute tunnustus pole soovitav riiklikust seisukohast, sest et see varjab paljugi, mis lubamatu.

Välismaalaste abiellumisest Eestis ja Eesti kodanikkude abiellumisest välismaal*).

V. Avesson.

Tallinna linna perekonnaseisuatmetnikk.

Küsimus välismaalaste abiellumisest Eestis ja Eesti kodanikkude abiellumisest välismaal nõuaks õige laialdast ja põhjalikku käsitamist, kusjuures peaks puudutama kõigis naabermaades ja Lääne-Euroopa riikides maksvaid seadusi ja juriidilisi norme mis lahendavad eelmainitud toiminguid. Kuna kõigisse peensusisse tungimine nõuaks aga palju aega, siis järgnevat ülevaadet piirdub ainult praktiliste küsimuste käsitlemisega niivõrd — kui nendega on tulnud puutuda kokku meie omavalitsuste perekonnaseisuatmetite ellukutsumise ajast. Et nimetatud toimingud on seotud üksteisega õige lähedalt, siis nad leiavad käsitamist ka koostatult.

Perekonnaseisumuudete registreerimisest abielusõlmimine nõuab perekonnaseisuatmetnikult laiemaulatuslikke teadmisi kui teised toimingud, eriti siis kui asjaosalisist üks ehk mõlemad pooled on välismaalased. Sel juhtumil tuleb muidugi teataval määral arvestada ka vastava välismaa seadusega, et kodanikel pärast abiellumist, jõudes kodumaale, ei tekiks ülesamatuid raskusi ja takistusi ning sekeldusi. Viimaseist hoidumiseks ongi tarvis varustada ennast vähemalt kõige elementaarsemate teadmistega sel alal, et seista oma ülesannete kõrgusel ja pakkuda kodanikele õiget abi. Et meie perekonnaseisuatmetnikud kõik pole varustatud ühesuguste õigustega, sest perekonnaseisuatmetnikud-vaimulikud ei või sõlmida välismaalaste abielusid, siis loomulikult omavalitsuste perekonnaseisuatmetnikud peavad olema varustatud ka oma õiguste kohaste teadmistega. Kuna välismaalased suuremalt jaolt liiguvad rahvarikkamais kohis, s. o. linnus ja alevs, siis kõnesolev küsimus kahtlemata tohiks huvitada ametnikke just neist paigust, kuid ka valla perekonnaseisuatmetnikel samuti tuleb kokkupuutumisi välismaa nõudmistega ja juriidiliste normidega abielusõlmimise alal. On vist sageli juhtumeid, et mõne omavalitsuse piires elutsev Eesti kodanik soovib abiellumisvõimetõendist, mis tõendaks et Eestis maksvad seadused ei tee

takistusi Eesti kodaniku abiellumiseks välismaalasega, kellel selleks õigus vastava välismaa ja meie seadusega.

Peab tähendama et ehkki meie abielu- ja perekonnaseisuseadusis on puudutatud välismaalaste, samuti Eesti kodaniku ja välismaalase abielusõlmimist, seda siiski on tehtud nii puudulikult ja pealiskaudselt et on võimata toimida ilma kindla praktilika ja analoogia loomiseta. Juhtnööres välismaalaste abielusõlmimisest pole mainitud aga midagi. Nii välismaalaste abiellumise kohta Eesti abieluseaduses on olemas ainult üks paragrahv (nr. 11), mis kõneleb et välismaalaste abielud, mis sõlmitakse Eesti registreerimisasutis, peavad sisuliselt vastama mõlema abikaasa kodumaa materiaalseadusele, samuti meie abieluseaduse §§ 2—5. nõudeile. Perekonnaseisuseaduses välismaalastist kõnelevad ainult kaks paragrahvi: esimeses — § 47 — lahendatakse riik-kondsuse küsimust, kuna teises — § 48 — on öeldud et välismaalased, kes soovivad abielluda Eestis, peavad esitama perekonnaseisuatmetnikule peale oma perekonnaseisutunnististe ja tõendiste, mis tarvili-kud abieluseaduse § 11. põhjal, veel nende kodumaa diplomaatliku või konsulaar-esindaja tunnistise selle kohta et kavatsetava abielu sõlmimiseks pole takistusi nende isikute kodumaa seaduste järele, kuna lõpul on veel öeldud et juhtumil, kui sellase tunnistise muretsemine raske või võimata, võidakse muretseda ka muid usaldatavaid tõendisi. Nagu siit selgub, olemasolevad juhised on niivõrd lakoonilised et nende järele pole võimalik lahendada kõiki tekkivaid küsimusi, vaid perekonnaseisuatmetniku enda algatus- ja otsustamisvõime ning temale seadusega kindlustatud õigused peavad lahendama kõik olukorrad. Kui võtta näiteks kaalutlemisele küsimust, millise tunnistisega varustada Eesti kodanikku kes soovib abielluda välismaal, siis selgub peagi et meil olevad juhised selleks ei anna õieti mingit vastust. Ja seda oleks ka raske teha, sest üksikute riikide vastavad asu-

*) Ettekantud 4. linnade ja alevite perekonnaseisuatmetnikkude päeval Pärnus 14.—15. sept. s. a.

tised erinevad oma nõudmistes üksteisest tunduvalt. Mõnes riigis ja mõnes asutises lepitakse meie perekonnaseisutunnistise- ga, mõnes, peale perekonnaseisutunnistise nõutakse samal tunnistisel kindlat märkust isiku perekonnaseisu üle, s. o. kas teatud isik on vallaline, lesk või lahutatud. Mõnel pool nõutakse teateid ka sellest kas abielludasooviija Eesti kodanik võib abielluda välisriigi kodanikuga, kuna leidub ka asutisi kes nõuavad nimetatud abielluvõimetõendisi, kus oleks tähendatud abielludasooviijate nimed, sünniajad ja kohad, nende elukutsed ja elukohad, ja lõpuks ka märkust selle kohta, et tunnistises tähendatud isikute abiellumiseks pole takistusi Eestis maksvate seaduste poolt. Kuigi mõnes riigis lepitakse vähemate andmetega, siiski kahtlemata on tarvilik et väljaantav tunnistis oleks seatud kokku nii, et see rahuldaks ka nõudlikuma nõudeid. Ainukeseks sellaseks tunnistiseks osutub abielluvõimetõendis, mis on tarvitusel ka Saksamaal ja paljudes teistes riikides. Et anda sellast tunnistist välismaal abielluvale Eesti kodanikule, kõige pealt tuleb nõutada abielludasooviija välismaalase käest tema sünnitunnistis, teatis tema perekonnaseisukohta ja tõendis selle üle, et ta võib abielluda välisriigi kodanikuga. Nõutud andmete saamisel tuleb seada kokku abiellumissoov, kuulutada sellest seaduses ettenähtud korras ja anda siis välja abielluvõimetõendis, milline peale vastavat legaliseerimist rahuldab ka nõudlikumaid vastavaid asutisi välismaal, nagu tõendab Tallinna linna perekonnaseisuameti praktika.

Meil on tarvitusel järgmine abielluvõimetõendise tekst: „Tallinna linna perekonnaseisuamet tõendab käesolevaga et Eesti vabariigi kodanikul (järgnevad isiku kohta käivad andmed) Eesti vabariigis maksvate seaduste järele pole takistusi abiellumiseks Soome, Läti, Saksa jne. riigi kodanikuga (jällegi isiku kohta käivad andmed)“, kuna tõendise lõpul on tähendatud, et tõendises nimetaud isikute abiellumissoovist on kuulutatud Tallinna linna perekonnaseisuametis; samuti on tähendatud ka kuulutusaeg.

Ehkki eelnimetatud abiellumisvõimetõendise andmise kord pole nähtud ette olevais juhiseis, seda siiski kahtlemata tuleb pidada õigemaks korraks, kuna ta üheltpoolt pole vastolus seadusega ja teiselt poolt rahuldaks ka välismaa vasta-

vaid asutisi, nagu juba tähendatud eelpool. Arvan, et töö ühtlustamise mõttes poleks halb, kui ka teised perekonnaseisumetnikud tarvitaks abielluvõime-tõendiste andmisel sarnast korda, muidugi siis, kui ministeerium on töötanud välja ja pannud maksma vastavad üldised juhised.

Pole vist liigne peatuda veidi ka küsimuse juures kuidas toimida abiellumissoovi korral, kui kas mõlemad pooled, või üks neist on välismaal ja pole võimalik isiklikult ilmuda perekonnaseisuametisse. Sel juhtumil teatavasti võib esineda kirjaliku sooviavaldusega. Selles sooviavalduses kindlasti peab olema tähendatud kes kellega soovib abielluda, samuti abielludasooviijate riikkondsus, ees- ja perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, elukutse, perekonnaseis ja alaline elukoht. Allkirjad ehk juhtumil kui ainult üks pooltest eluneb välismaal, siis tema allkiri peab olema tõestatud seaduslikus korras. Välismaal seda tõestust võib toimetada meie diplomaatliku esinduse ehk konsuli juures. Kui aga abiellumissooviavaldaja palvel olevad allkirjad on tõestatud mõne välisriigi notari või kohtuniku juures või mõnes politseiasutises, siis see dokument tuleb veel legaliseerida meie diplomaatliku esinduse või konsuli juures. Üldse tuleb tähendada et kõik välismaalaste, samuti ka meie kodanikute poolt esitatavad tunnistised, mis antud välismaa asutisist, peavad olema legaliseeritud.

Loomulikult võib tekkida ka olukordi et teatud dokumendi legaliseerimist pole võimalik teostada juhtumil, kui on tarvis kiiresti abielluda, või registreerida mõnda muud toimingut, siis mõnikord tuleb leppida ka legaliseerimata dokumendiga, kuid seejuures ei tohi unustada et sellasel juhtumil perekonnaseisumetnik võtab enda peale täieliku vastutuse dokumendi seaduspärasuse suhtes ja et seda võib lubada ainult neil juhtumel, kui vastav perekonnaseisumetnik tunneb dokumendi väljaandja riigi seadusi, samuti siis kui mõni meie asutis, näiteks politsei, või kohtuasutis on võtnud seda dokumenti teatava tõendisena või tunnustanud selle dokumendi juriidilist maksvust. Kuid nagu juba öeldud eelpool, sellased nähted peaks olema erandid ja lubatavad ainult hädakorral.

Teatava probleemi tekitavad ka need dokumendid, mis juba kauema aja eest antud meie ehk välisriikide kodanikule, kes mitme mitme aasta eest elanud välis-

maal ning toonud sealt kaasa nende perekonnaseisu puutuvad dokumendid, ilma et oleks legaliseerinud neid. Kodanikud tihtigi seisavad küsimuse ees kuidas legaliseerida sellaseid dokumente juhtumil, kui mõni meie asutis ei aktsepteeri neid. Meil oli võimalik pöörduda ses asjas Välisministeeriumi poole, kust seletati et legaliseerimata dokumendid võib esitada sinna, kust need saadetakse edasi vastavasse riiki meie diplomaatliku esindaja ehk konsuli juure legaliseerimiseks,

Võimalik, et niioelda, tagantjärele legaliseerimist teostas ka mõni välisriigi esindus Eestis, kuna õigemaks korraks tuleb pidada legaliseerimist välisministeeriumi kaudu, sest nii seletati ka sealt poolt.

Huvitav on heita pilku ka olukord mis valitseb meil välismaalaste abielusõlmimisel või Eesti kodaniku ja välismaalase abiellumisel. Juhtumil, kui näiteks abielluvad meil, Eestis, kahe erineva välisriigi kodanikud, siis tuleb pidada silmas juba kolme riigi vastavaid seadusi, s. o. peale meil maksvate seaduste ka peiu ja mõrsja kodumaa materjaalseadusi. Meie perekonnaseisuseaduse § 48. lausub küll, et sel juhtumil tuleb nõutada vastava diplomaatliku või konsulaaresindaja tunnistise selle kohta, et kavatsetavaks abiellumiseks pole takistusi, kuid tegelik elu näitab, et seda teostada polegi igakord nii kerge. Tihti välisriikide saatkonnilt võib saada sellaseid vastuseid, mis ei ütle midagi. Ameerika Ühendriikide saatkond on annud meile mõne tõendise, õigemini diplomaatliku kirja, kus on vaid öeldud umbes, et Ameerika seadused ei tee takistusi oma kodanikkude abiellumiseks välismaal, kui nad ise leiavad enesel olevat õiguse abiellumiseks. Küsimusele, milline perekonnaseis on nende ühel või teisel kodanikul, saatkond ei vasta üldse. Võrdlemisi rahuldavaid tunnistisi annab välja Saksa saatkond ja konsulaat, kuid seda ka ainult nende kodanikkude kohta, kes elunevad alaliselt Eestis ja kelle matrikleid peetakse konsulaadis, kuna nende kohta, kelle alalised elukohad Saksamaal ehk mujal riikides, tuleb nõutada tarvilikke tõendisi juba nende alalisest elukohast. Täieliku ning laitmatu abiellumisloa annavad Rootsi võimud. Seal registreerivad perekonnaseisumuuteid vaimulikud. Nende poolt antud tunnistises leiduvad kõik meile tarvilikud andmed. On nimelt

öeldud, et teatud abielusõlmimiseks pole takistusi Rootsi seaduse järele, samuti, et abiellumissoovist Rootsis pole vaja kuulutada. Tunnistise lõpul on tähendatud, et juhtumil, kui Rootsi meeskodanik abiellub välismaa naisega, siis viimane pärib Rootsi riikkondsuse ning sellesse riikkondsusse kuuluvad ka selisest abielust sündinud lapsed. Nagu sellest nähtub, Rootsi seadused ei võimalda mehele ja naisele olla eririikkondsuses. Soome kodanikud saavad tarvilikke tõendisi Soomest kirikuringkonnilt, kuhu nad kuuluvad. Need dokumendid, mis antakse välja vastava kirikuringkonna vaimuliku poolt, sisaldavad abiellumiseks kõiki tarvilikke andmeid. Peale muu neis dokumentides leidub veel andmeid laualkäimisest, rüügetepanemisest ja sellest, kas dokumendi omanik on täieõiguslik kodanik või mitte. Dokumendi lõpul märgitakse isegi seda, et see on antud abiellumiseks välismaal. Soome saatkond ei anna oma kodanikkude abiellumiseks mingisuguseid tunnistisi, vaid on dokumentide nõutamisel neile abiks. Umbes samuti talitab ka Läti saatkond. Erinevuseks on vahest ainult see, et ta võtab vastu ka sooviavaldusi, ning pärast allkirjade kinnitamist saadab abiellumissoovi kuulutamiseks Lätimaale. Pärast kuulutamist Läti perekonnaseisuametnikud annavad välja peaaegu samasuguseid abiellumisvõimetõendisi, nagu meie oleme teinud seda, kusjuures abielluda soovijailt nõutakse sünnitunnistisi, perekonnaseisutunnistisi, lahutatuilt ära kirju seadusejõuse astunud kohtuotsusest, leskedelt surma tunnistisi, mis meilgi. Leedu saatkonnalt väljaantud tunnistisel harilikult on märgitud, et teatud Leedu kodaniku abiellumiseks pole takistusi, kuid muid andmeid sellele ei lisata. Sama lihtsaid tõendisi annab välja ka Poola saatkond; ta mainib lihtsalt, et teatud isiku abiellumiseks pole takistusi. Ungari võimud annavad abiellumisvõimetõendisena n. n. abiellumissoovi kuulutusest vabastamistunnistise. Sisult tunnistis on andmeküllane. Peale teiste andmete on märgitud ka abielludasoovijate vanemate ees- ja perekonnanimed.

Helveetsias Zürichi kantonis tarvitusel olev abiellumisvõimetõendis on õigemini abiellumissoovikuulutus, nagu neil omavahel tarvitusel. Selle esiküljel on isiku kohta käivad andmed; all teatis et proteste võib esitada 10. päeva jooksul, kuna

pöördel on öeldud et abiellumissoovist on kuulutatud seaduslikus korras ja et kuna pole tõstetud vaidlusi, kuulutises tähendatud isikud võivad takistamatult abielluda. Portugaalia konsulaadist väljaantavail tunnistisil on isikute nimed, kes soovivad abielluda ja ka teatis, et pole takistusi nende abiellumiseks. Muid andmeid nende tunnistised ei sisalda. Sisurikka ja andmeteküllase „abielu kuulutamise ja takistamatuse tunnistise“ annab Prantsuse konsulaat. Peale muu sellases tunnistises on andmeid ka abielludasooijate täieealises kohta. Huvitav on veel see, et on tähendatud isegi täpne kellaeg, mil kuulutus pandud välja. Lõpul on öeldud, et vastuvaidlusi pole avaldatud ja tunnistis on antud välja „tarvitamiseks ja maksmapanemiseks, kus tarvis“. Daani esinduselt antud tunnistised, mis meil seni tulnud tarvitada, pole mitte abiellumiseload, vaid õieti perekonnaseisutunnistised, sest peale isiku nime, sünniaja, -koha ja perekonnaseisu nad ei sisalda midagi. Lihtne, kuid siiski rahuldav on Briti esinduselt saadud tunnistis. Selles on nimelt tähendatud et teatud isikud soovivad abielluda ja konsulaadil pole midagi nende abiellumise vastu.

Mis puutub Nõukogude Vene esinduse, siis esialgu viimane ei annud oma kodanikele abiellumislube, kuid hakkas andma neid alles hiljem. Tekstilt nende poolt antud abiellumisluba on lihtne. On vaid mainitud et teatud isiku abiellumiseks konsulaadi poolt pole takistusi, kuid igasugused muud andmed puuduvad täiesti.

Tšehhoslovakkia kodanikele antakse n. n. „abielukõlbluse tunnistusi“, milliseid saab mitte saatkonnast, vaid Tšehhoslovakkia poliitilise jaoskonna valitsuselt. Ülaltähendatud tõendus võib saada alles peale seda, kui meie poolt on järgnenud abiellumissoovitõendise andmine. Sisult „abielukõlblusetunnistus“ on laimatu. Lõpul on öeldud, et Tšehhoslovakkia seaduste järele sealse kodaniku abielu välismaalasega loetakse maksvaks, kui abielu on sõlmitud välismaal maksvate määruste kohaselt ja et abiellumisega välismaalasega Tšehhoslovakkia vabariigi naiskodanik kaotab oma riikkondsuse ja kodukoha õiguse.

Nagu nähtub eeltoodust, välisriikide esinduselt saadud tõendid erinevad üksteisest tunduvalt. Võib saada andmete-

küllase, kõigiti rahuldava abiellumisloa — abiellumisvõimetõendise —, kuid mõnikord tuleb leppida ka lihtsa perekonnaseisutunnistisega, rippuvalt sellest, millised juriidilised normid on maksvusel ühes või teises riigis. Peab aga tähendama, et seni kõikide riikide esindused on olnud vastutulelikud ja heatahlikud ning püüdnud rahuldada meie nõudeid, kui neile on tehtud selgeks meie soovid.

Tihtigi on tulnud pöörduda välisriikide esinduste poole tarvilikkude seletustega, et kergendada nende tööd ja tagada korralikuma tunnistise saamist, sest see on ju ametniku enda huvides, et temale esitatud dokumendid oleks korralikud. Tuleb aga hoiduda sellest et välisriikide esindusi ja kodanikke ei tülitataks asjata ja oma nõudmistega ei mindaks nii kaugele et neid täita oleks väga raske, või koguni võimata.

Loodetavasti selleski lühikeses ülevaates leidub mõndagi, mis pakub vähemais linnus ja aleveis tegelevaile ametnikele teatud ülevaate sellest, kuidas lahendada välismaalase abiellumist Eestis ja Eesti kodaniku abiellumist välismaal.

Lõpuks veel üks oluline küsimus mis puudutab perekonnaregistri pidamist. On nimelt väga palju juhtumeid, mil meie kodanikud abielluvad välismaal. Omavalitsuste perekonnaseisumetnikele jäävad teadmata kõik sellased juhtumid ja tagajärg on see, et perekonnaregistris jääb loomulikult tegemata ka märkus, mis näitaks, kas isik abielludes jäi Eesti kodanikuks, mil puhul tuleks märkida, et ta on abiellunud, või omandas mõne teise riigi riikkondsuse, mis nõuaks perekonnaregistri erilehekülje sulgemist. Eelnimetatud seisukorra peaks lahendama küll meie perekonnaseisuseaduse § 4, mis lausub, et „Eesti kodanikud välismaal võivad oma perekonnaseisu muudatusi registreerida kas meie kohaliku diplomaatliku esindaja või ametkonsuli juures, — või kohalikkudes perekonnaseisu registreerivates asutustes, kohal maksva korra järgi. Viimasel juhtumil on Eesti kodanik kohustatud esitama sellekohase dokumendi ühes eestikeelse tõlkega meie kohalikkule diplomaatlikule esindajale või ametkonnale tõestamiseks ja edasisaatmiseks Eesti Vabariigi vastavale linna-, alevi- või valdavalitsusele kus selle kodaniku perekonnakirju peetakse. Kui aga selle kodaniku perekonnakirju Eesti omavalitsustes ei

peeta, saadetakse tõestatud dokument Tallinna linnavalitsusele perekonnaregistrisse kandmiseks“, kuid nagu näitab tege-lik elu see paragrahv ei leia kodanikkude poolt täitmist. Muidugi ei tarvitse arvata et sellest paragrahvist hiilitakse mööda sihilikult, vaid viga seisab selles et seda paragrahvi lihtsalt ei tunta ja selle tõttu ta jäetakse ka täitmata, ning sellase olu-korra kestmisel perekonnaregister aja jooksul muutub puudulikuks ja mitte usu-tavaks.

See on ebaloomulik seisukord ja selle nähte kõrvaldamiseks tuleks astuda tar-vilikke samme. Tuleb nimelt püüda mõ-jutada vastavaid ametkondi lepingute ellukutsumiseks, mis kohustaksid kõiki, vähemalt meie naabermail olevaid pere-konnaseisumuuteid registreerivaid asutisi informeerima meid perekonnaseisumuudatisist, mis meie kodanikud toiminud välismaal. Nagu nähtub Kohtu- ja Sisemi-nisteeriumi administratiivosakonna ring-kirjast nr. 300 — 15. aprillist s. a., Rootsi saatkond on palunud panna maksma korda, mis kohustab meid informeerima Välis-ministeeriumi igast perekonnaseisumuute registreerimisest, mis puudutab Rootsi ko-danikku. Välisministeerium teatab sellest juba sealseile vastavaile asutisile. Samase kohustuse on võtnud enda peale ka Rootsi võimud.

Mis puutub aga teistesse riikidesse, siis

meil on konsulaarkonventsioone nii mit-megagi neist, aga kõigis neis konventsioo-nes perekonnaseisumuute registreerimi-sest pole nimetatud sõnagi, samuti nad ei maini vastastikkust informeerimist sel alal. Kahe riigiga, nimelt Austriaga ja Poolaga, on loodud sellane vahekord, et „lepinguosalised kohustuvad vastastikku palve peale välja andma teise lepinguosa-lise kodanikkudesse puutuvaid, nõutaval viisil kinnitatud väljendisi sündimis-, abi-ellumisastumise- ja surmaaktidest, laste tunnustamise ja legitimeerimisakte, samuti ka adopteerimisakte, mis käivad teise poole kodanikkude kohta.“

Kuigi eelmainitud lepinguline vahekord pakub teatud soodustust igasuguste doku-mentide väljanõutamisel, ja seda ainult kodanikele, — perekonnaseisuameteile sel-lest on kasu vähe, sest ta ei kohusta ala-list vastastikkust informeerimist, vaid ai-nult neil juhtumel, kui seda nõutakse.

On selge, et teateid nõutada võib aga ainult neil korral, kui kodanikud avalda-vad selleks soovi, kuna kõik teised juhtu-mid jäävad perekonnaseisuametile teadma-taks ja ka märkimata perekonnaregist-risse, tekitades sellega aja jooksul puu-dulikke lehekülgi. Viimane näht vähendab aga perekonnaregistri väärtust tunduvalt, mis omakord tingib parema olukorra loo-mist.

Välismaa kroonika.

Autoliiklemise korraldusest.

Helsingi autoliiklemise määruse ümbertöötamiseks loodud magistraadi komi-tee käsitles muuseas üüriautode mini-maal-mõõtude küsimust. Sooritatud mõõt-mised on osutanud, et praegu liikvelole-vate üüriautode kõrgus põrandast katu-seni on 111—122 sm., pikkus esimese istme tagaseinast vankri pärani 5-inimese vank-ril 89—140 sm, ja 7-inim. vankril 128—150 sm. ja aknaavauste kasulik laius 46—52 sm., väheseid arandeid arvestamata. Kui võrrelda neid arvusid välisamil tarvitata-vate üüriautode vastavate mõõtudega, märkame kohe et seal antakse küsimusele palju suurem tähtsus. Käsitada olevate andmete põhjal komitee on esialgul jõud-

nud otsusele et I klassi üüriautode mini-maal-mõõdud peaksid Helsingis olema järgmised: kõrgus põrandast laeni 130 sm., pikkus tagaseinast esimese istme ta-gaseinani 150 sm., ja aknaavauste kasulik laius 55 sm. Vankrid peaksid olema kin-nised või landaulet kujulised (allalastava katuse tagaosaga), kus juhi iste on eral-datud sõitjaist välisseinaga. Pakkide jaoks peaks olema ruum juhi kõrval või vankri taga. II klassi autode suhtes nõuded pole veel määrastatud. Komitee ettepanek on et pärast tulevat 1. jaanuari ei anta uusi I klassi üüriauto-lubasid, kui vankri mõõ-dud ei vasta ülaltoodule, ja et kahe aasta mõõdudes praegused I klassi autod arva-takse II klassi, kuhu nad jäävad mõneks

aastaks kuni nende kõrvaldamiseni sealtki.

Turu linnas möödunud talvel jõusse astunud autoliiklemise määrus näeb muuseas ette et autojuhtidele ei anta märku ristteedel ja et liiklemise-politseinik annab liikumise korraldamiseks märku ainult ähvardava hädaohu korral. Seda määrust peeti mõnelt poolt väga mõtlematuks katseks, kuid Åbo Underrättelser nimelisele ajalehele antud intervjuul politseiülem on annud sellele määrusele täieliku tunnustuse. Politseiülem juhtinud muuseas tähelepanu sellele et see määrus on omane arendama autojuhtide iseseisvust ja vastutustunnet, kuna ristteedel nad ei või enam loota ainuüksi liiklemiskonstaabli märguandele. Selle tulemuseks on et autojuhid sõidavad palju tähelepanelikumalt ja ettevaatlikumalt kui varem, hoidudes pealeajamistest. Varem registreeriti keskmiselt üks õnnetusjuht päevas, kuna praeguse määruse maksvuse ajal neid on juhtunud ainult kaks kuu jooksul.

(Suomen Kunnallislehti).

Kuukirjas „L'Action Communale et Provinciale“ on toodud mõned huvitavad andmed elanikkude arvu ja maaala kohta mõnedes Belgia ja Saksamaa linnades

	Elanikke	Maa-ala ha
B e l g i a :		
Antwerpen	300.000	2.820
Gent	163.000	2.664
Lüttich	168.000	1.895
Schourbeek	113.000	498
S a k s a m a a :		
Düsseldorf	465.000	17.000
Essen	600.000	15.000
Duisburg	430.000	14.000
Gladbach	200.000	15.000
Krefeld	141.000	10.000
Mühlheim	129.000	9.000
Oberhausen	189.000	7.000
Remscheid	97.000	6.000
Solingen	135.000	3.000

Maapinna võnkumine loob Londoni majadele kardetava seisukorra.

Londonis üle tuhande telliskivimaja on kokkuvarisemise hädaohus maapinna võnkumise tõttu, mis tingitud liiklemise intensiivsuse kasvust, samuti kui raudteest ja metropolitäänist. Seda hädaohu märkas Londoni tuntum arhitekt M.

John Simpson. Ta tähendas, et moodsad ehitised metallist kondikavaga ja eriti raudbetoonist on elastsemad, kannatades välja rohkem tõukeid maavõnkumisest kui vanemad ehitised, millised on suuremalt jaolt telliskivist ja liivast, mida hoiavad koos krohv ja müüre katvad paberid.

Kuigi see näib liialdatuna, see siiski on tõsiasi. Kuivõrd tundelikud maapinna võnkumistele on hooned eriti neis raioonides, kus autode liiklemine kõige intensiivim, tõendavad nende kogemused, kes elavad vanades majades või ka uutes kivihoonetes, mis ehitatud harilikul viisil lubjaga. On võimata pakkuda kindlat kaitset olemasolevatele majadele, kuid on tungivalt tarvilik et uute ehitiste püstitamisel arvestataks maa võnkumistega, mis võivad suuremates linnades kasvada veelgi. Praktika on näidanud et raudbetoon osutub kindlaimaks ehitusaineks sellastes oludes ja rahuldab nõudeid igas suhtes.

(„Le Constructeur de Cement armé“).

Maanteedest ja raudteedest Inglismaal.

Asudes „Institution of Civil Engineers“ esimehe kohuste täitmisele, M. Crostie Trench andis huvitava ülevaate raudteede umhwr rdgovc eniatxrdgolmu raudteede arenemisest Inglismaal. Tema arvates Suur-Britannial pole vaja kadestada teisi maid raudtee transpordi korralikkuse ja kindluse pärast, sest olemasolev raudteevõrk on moodsa tehnika viimistlus. Raudteede ehitamisel neil polnud muid võistlejaid kaupade veo alal kui kanalid, kuid raudtee võitis neid hõlpsasti, vallutades varsti pea terve riigi kaubaveo.

Pärast maailmasõda on aga kerkinud ellu uus, ilmselt palju tõsisem raudteede vastane, — see on maantee. Mõnes paigas raudtee ei suuda võistelda jaa autod kisuvad oma kätte terve kaubaveo. Raudtee-seltse süüdistatakse saamatuses, kuid nad osutavad mitte-ühtlasele reguleerimisviisile. Kuni 1921. raudteevõrk oli valitsuse kontrolli all. Sellest ajast seltsid seati täitsa uude olukorda, mis erineb ennesõjaaegsest tunduvalt: palgad tõusid tunduvalt, nädala-töötundide arvu vähen-dati 54 — 48 peale, kuna tarvilikkude materjalide hinnad olid tõusnud kahekordseks. Sellane koormatis tuli lisaks harilikule raudteede-seltside koormatusele. Nad peavad kindlustama raudteede ülal-

pidamist, järelvalvet ja signalisatsiooni (ülalpidamiskulud on 13 milj. sterling-naela aastas). Seltsid üldse on kulutanud hügla summe (umbes 1 miljard ja 200 miljoni naela) raudtee ehitamiseks ja maade omandamiseks. Vastandina raudteele, auto-transport kasutab juba valmisenhitatud teid, milliste järelvalvet ja signalisatsiooni kindlustab politsei ja milliste ülalpidamine sünnib maksustamise abil, millistele alluvad ka raudteed.

Sellane erinev käsitus on möödapääsematu ja esildub juhul kui mõni uus süsteem hakkab võistleva juba olemas olevaga. On selge et maanteedel kaubaveo maksustamine selleks et võimaldada raudteel konkureerida sellega, pole kooskõlas üldiste huvidega. M. Trench ütleb et „riigi kaubandus väärib võimalikult kõige paremat transporti; raudteed on kaudanud oma monopoolse seisukorra, millised nad omasid kuni viimase ajani ja kõige enam, mis nad võiksid nõuda, on et nende tõsisemale konkurendile ei tehtaks pälvimata kergendusi“. M. Trench arvab, et kui maanteede korrashoiuks seatakse sisse teatavad maksud, siis tingimuste ühtlustamiseks on tarvilik et raudteid vabastatakse osast maksudest. Siis oleks kergem võrrelda mõlema transpordi-süsteemi tulemusi. Igatahes paistab aga võimatusena et üle kogu maa maanteed võiksid asendada raudteid; riigi üldhuvides

on et mõlemad süsteemid peaksid teotsema kõrvuti. Edasi Trench uurib kaht ekspluateerimisviisi, millistega raudteetseltsidel tuleb arvestada. Kui esildub traffiku suurendamise küsimus, on tarvilik kas tõsta vedurite võimet või tunduvalt suurendada nende arvu. Esimene moodus nõuaks viibimata suuri kulusid — on tarvis tõsta vedurite raskust, kindlustada sildu ja roobastikku. Teine lahendusviis seevastu võimaldaks veel aastaid saada läbi seniste tingimustega. Kuid ei tohi aga unustada, et suurendades vedurite arvu, on vaja suurendada ka nende kiirust, mis omakord esitab nõudmise et igal vagunil oleks automaatne pidur ja et teede järelvalve-jaoskonnad korraldataks ümber. Võib loota, et laiemad ringkonnad suhtuvad suuremale liiklemise kiirusele ja sagedusele heatahtlikult, mille tagajärjel tõuseb ka traffik. Nende kaalutluste alusel paistab et teine lahendusmoodus on otstarbekohasem. Seni kui Suur-Britannial puudub ülemaaline riiklik elektrivõrk, raudteede elektrofiteerimine ei või tulla kõnesse sest see nõuaks määratud kapitaale.

Ülaltoodud maanteede ja raudteede võrdlusest ei tule aga teha üldiseid järeldusi, — iga süsteemi paremused varieeruvad riigi geograafilisest asendist ja ka seadusandlusest.

(„L'Administration Locale“).

„LINNAD JA ALEVID“

EESTI LINNADELIIDU

∴ HÄÄLEKANDJA ∴

ilmub 1929. aastal, oma teises aastakäigus, tuues artikleid ja teateid kodu- kui välismaade linnaomavalitsuste korraldustest ja elust, tutvustades nende kavatsuste ja saavutustega j. n. e.

Ajakiri ilmub 10 korda aast.
Üksiku numbri hind 25 senti.
Aastakäik (10 nr.nr.) Kr. 2.50.

TOIMETUS JA TALITUS:

Eesti Linnadeliit, Tallinn, Raekoda.

Eesti Linnadeliidu

väljaandel

on ilmunud
ja temalt saada:

H. Neuhaus. „ Omavalitsuste arvepidamise põhijooned “	Kr. 1.50
„ Linnamaksu seadus “. Kodifitseerinud O. Tief	„ —.50
„ Esimene Eesti omavalitsustegelaste kongress “	„ 2.50
Omavalitsustele	„ 2.—
„ Linnad ja Alevid “. 1. aastakäik, 1928. a.	„ 2.50